

profesijama koje po definiciji nose visok društveni ugled (sudije, univerzitetski profesori, lekari i slično).

13.4. Pravo na pomoć prilikom zapošljavanja i za slučaj nezaposlenosti.

Oblast zapošljavanja detaljno je uređena Zakonom o zapošljavanju i osiguranju za slučaj nezaposlenosti.⁵⁹⁶ Poslove zapošljavanja obavlja Nacionalna služba za zapošljavanje (NSZ), koja od 2010. godine ima sedište u Kragujevcu. Ona je u obavezi da svoje usluge traženja zaposlenja pruža besplatno zainteresovanim nezaposlenim licima. Nezaposlena lica mogu da se obrate za pomoć u traženju zaposlenja i privatnim agencijama za zapošljavanje. Troškovi usluga privatnih agencija padaju isključivo na teret poslodavca. Nacionalna služba je dužna da u roku od 24 časa od kada sazna za otvaranje radnog mesta objavi oglas o otvorenom radnom mestu. Kod definisanja lica koja traže zaposlenje, pored postojećih kategorija (nezaposlena lica) uvedena je i nova kategorija, lica koja traže promenu zaposlenja. Ova kategorija odnosi se na lica koja se ne mogu podvesti pod nezaposlene jer za to ne postoji zakonski osnov (učenici, studenti, penzioneri). Na ovaj način je omogućeno da navedena lica koriste usluge NSZ.

Na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje u avgustu 2014. godine nalazilo se 757.243 lica, odnosno 20,3%, što je za 0,5 odsto manje u odnosu na početak godine. Od toga je 392.562 žena. Tokom 2014. godine, sa evidencije NSZ zaposleno je 21.895 lica, dok posao po prvi put traži 261.750 lica. Na zaposlenje se u proseku čeka skoro četiri godine, a mladi do 30 godina čine 26,2% od ukupnog broja nezaposlenih. Broj nezaposlenih u Srbiji je dostigao svoj maksimum u februaru 2014. godine, kada je na evidenciji NSZ registrovano 25,1% nezaposlenih.

Jedan od većih izazova s kojima se Vlada Srbije suočava kada je reč o povećanju zaposlenosti je i siva ekonomija. Iako je Vlada najavila da će aktivno delovati u cilju smanjenja sive ekonomije i njenog uvođenja u regularne tokove u toku ove godine nije bilo ozbiljnijih aktivnosti koje bi dale zadovoljavajuće rezultate. Borba protiv sive ekonomije je veoma nepopularna i zadire u mnogo slojeva društva pa je najverovatnije to jedan od razloga što je ona ove godine izostala. Istraživanje IPSOS, uz finansijsku podršku USAID pokazalo je da gotovo trećina građana (30%) smatra da siva ekonomija suštinski nema negativnih uticaja na život običnih građana. Iako su složni u oceni da siva ekonomija ugrožava prava radnika i smanjuje prihode države, 73% građana smatra da je siva ekonomija jedini način preživljavanja za siromašne. Istraživanje je takođe pokazalo i da se samo u 67% slučajeva zarada isplaćuje na tekući račun.

U izmenama Zakona o radu predviđena je obaveza poslodavca da ugovor o radu ili ugovor o drugom obliku radnog angažovanja drži u sedištu ili drugoj prostoriji poslodavca, u zavisnosti od toga gde zaposleni radi. Međutim, ovo rešenje mora da prate i izmene seta poreskih zakona i što je još važnije, da inspekcije rada i poreske inspekcije rade mnogo efikasnije.

13.5. Prava radnika u vezi sa prestankom radnog odnosa.

Institut prestanka radnog odnosa, najnovijim izmenama Zakona o radu pretrpeo je dosta promena. Olakšano je otpuštanje radnika jer je ukinuto ranije rešenje koje je predviđalo prilično komplikovani postupak (sada nema disciplinskog tužio-ca,